

Slovenski dom

Štev. 8

V Ljubljani, v torek, 12. januarja 1937

Leto 2

Zmaga španskih nacionalistov bi pomenila nove klešče za Francijo

Ozadje marokanskega vprašanja

London, 12. jan. o. Po prvih vznemirljivih vesteh o nemškem utrjevanju različnih španskih postojank v severni Afriki (španski Maroko, Rio de Oro, Ceuta itd.) in o izkrcanju nemških čet ter tehničnih oddelkov, prinaša zdaj evropsko časopisje ozadje vse te zadeve, ki bi jo rada izkazala Francija, da oslabi vse bolj rastoči vpliv Nemčije v Evropi. Po angleških vesteh so prva poročila o izkrcanju Nemcev zelo pretirana in gre predvsem za nemške rudarje in inženirje, ki urejujejo izkoriščanje rudnikov v španskem Maroku. V tem smislu piše «Times» in razni drugi veliki angleški listi.

Nobenega dvoma ni, da se Francija v Evropi boji edino Nemčije, zlasti odkar je Nemčija tako odkrito stopila na stran španskih nacionalistov. V primeru izkoriščanja rudnikov v Španiji je več kakor jasno, da se bo stoletno prijateljsko sožitje med temi narodi prenehalo.

Med temo pripisuje Francija nemškemu vplivu, čeprav bi si bila sama lahko prav tako zagotovila, če ne s podporo pa z nepristranskim vedenjem v državljanski vojni, prijateljstvo nacionalistov. Tako pa se je podpirala z vsemi silami vlado. Zadnje dni se je položaj na španskih bojiščih preokrenil odločno v korist nacionalistov, kar je povzročilo razburjenje v Franciji in je Francija morala storiti nekaj, da zmago nacionalistov, če ne onemogoči, pa vsaj zavre in s tem prizadene tudi Nemce, ki bi z nacionalistično zmago dobili Francijo na dveh straneh v klešče.

Stari računi

Poleg tega je znano, da ima Francija s Španijo stare račune še iz leta 1911, ko sta si Francija in Španija delili severozahodno Afriko, Maroko. V bojih z Abd El Krimom je francoski generalni štab neprestano dožil spance, da niso sposobni pomiriti svojega marokanskega ozemlja.

Španska posest v Maroku je Francozom zelo na poti, ker so Marokanci razdeljeni pod dve oblasti in so imeli pod špansko upravo neprimerno več svobode, kakor pod francosko.

General Franco obljublja Marokancem po svoji zmagi avtonomijo z velikimi pravicami. Zaradi tega se Arabci v takem številu prijavljajo za njegove prostovoljce. Če pride do te avtonomije, ni nobenega dvoma, da bo to zbudilo silovit odziv tudi med francoskimi Marokanci, ki bodo hoteli dobiti iste pravice. To utesnje privede do hudih pretresov v francoski kolonialni posesti, ki je že itak razrvana v severni Afriki, o komunistični propagandi, ki zahteva ločitev severafrških francoskih kolonij in ustanovitve samostojne vsearabske narodne države. Ta propaganda da se kljub protestom vojaških oblasti, ki upravljajo Maroko in Tunis, nemoteno razvija dalje. Ni pa dvoma, da generalu Francu tako ravnanje z Arabci prištetavajo Nemci, v želji, da škodijo Franciji tam, kjer se ji najbolj splača. Zato tudi Nemci španski Mariko hočejo gospodarsko organizirati. Francija je torej zaradi španske državljanske vojne v hudih škripih in mora nacionalistično zmago za vsako ceno onemogočiti ali zavleči.

Francoska vojna pot čez Španijo

12. septembra lani se je v Parizu sestal francosko sredozemski odbor, ki je razglabljal kakšne posledice bi imela sprememba položaja v Španiji za Francijo. Zastopniki francoske vojne so tu napadli komunistično propagando v Afriki, poleg tega pa so povedali, da so pomorske in zračne zveze med Francijo in njenimi afriškimi posesti nezadostne za primer vojne in da je neobhodno potrebno, da v vojnem času Španija dovoli prevoz črt in živeža iz Afrike v Francijo čez svoje ozemlje. Zato mora biti v Španiji taka vlada, ki bo to dovolila. Nacionalisti tega ne bodo storili zaradi podpore, ki jo je Francija dajala že od začetka državljanske vojne rdečim.

Tega Španija ni dovolila tudi v svetovni vojni podmonarhiji. Za Francijo pa je Španija v primeru spopada v Nemčijo istega pomena, kakor Belgija in Holandija za Anglijo. Zato si mora Francija prizadevati, da zmaga v Španiji tista stranka, na katero bo lahko Francija računala.

Maroko boleča točka Španije

Jasno je, da se francoska vlada zaradi osamljenosti, v katero jo je potisnila Anglija s Sredozemskim sporazumom in Italija s svojo pogodbo z Nemčijo, ne more držniti, da bi javno prišla s svojo oboroženo silo na pomoč španskim socialistom. Pač pa je pustila, da je ta pomoč šla iz Francije neuradno, čeprav s podporo vseh odločujočih državnih činiteljev. Če je Francija hotela prizadeti kako škodo generalu Francu, potem se je morala obrniti v Maroko in tam poskusiti, da dvigne proti njemu arabske rodove. S tem bi nacionalisti izgubili svoje glavno oporišče in bi bila nacionalistična vstaja v Španiji zapčena.

Naravnost tudi v Maroku Francija ni mogla nastopiti, zato je bilo treba najti pretezo, da hoče Nemčija z oboroženo silo spremeniti položaj v Maroku, katerega jamči pogodba iz leta 1911. Po tej pogodbi ne sme nobena izmed držav, ki so jo podpisale klicati v Maroko na pomoč kakšne tuje zaveznice. Zato je izbruhnila časopisna gonja o marokanski nevarnosti, ki naj pripravijo javno mnenje do tega, da bo zahtevalo mednarodne korake proti Nemčiji.

Abd El Krim - svoboden

Že od septembra se pojavljajo vesti, da bo francoska vlada izpustila slavnega voditelja Marokancev Abd El Krima, ki je pet let vodil arabski boj za svobodo proti Franciji. Abd El Krim je bil interniran l. 1926 na otoku Reunion v Indijskem morju. Če bi kdo mogel dvigniti arabske rodove

že s svojim pojavom, je to nedvomno on, ki ga vsi afrikanški Arabci smatrajo za bajnega junaka in za simbol boja proti tujim izkoriščevalcem.

18. septembra lani je Abd El Krim dal pariškemu «Intrasigeant» izjavo, v kateri pravi, da se njegov boj ni nikdar vršil proti Franciji, marveč samo proti Španiji. V tej izjavi je prisegel pri Alahu, da je edina njegova želja, da bi služil zvesto Franciji. Iz dogodkov zadnjih dni, ko se je izvedelo, da so Francozi zvišali Abd El Krimu pokojnino na 200.000 frankov in mu dovolili, da se

naseli v Franciji, je razvidno, da se je francoska vlada zdaj odločila, da pošlje španskim nacionalistom za hrbot Abd El Krima, ki naj razvname upor v španskem Maroku in s tem konča državljansko vojno v tistem smislu, kakor želi to francoska vlada.

Ni dvoma, da utegne pri tem zaradi nemške drznosti, ki je tudi očitna, priti do različnih zapletljajev, v katerih bi skušala Francija označiti Nemce kot krivce in dosegati proti njim mednarodne ukrepe prav na podlagi marokanske zadeve.

Hitlerjeve novoletne želje

Berlin, 12. jan. o. Včeraj dopoldne je bil v Berlinu vsakoletni diplomatski sprejem pri državnem kancelerju Hitlerju. V imenu diplomatskega zbora je zmeraj voščil Hitlerju v posebnem govoru novo leto papežev nuncij, ki je bil pa letos bolan. Namesto njega je izrekel čestitke francoski poslanik Pincet.

V svojem govoru je dejal, da se začenja novo leto z nemirnim in skrbnim, da pa je treba želeli sodelovanja za boljšo bodočnost in blagor vseh narodov. Bodoče leto naj prinese srečo vsem nemškim stanovom, zlasti pa najrevnejšim. Naj večni mir v bodočem letu izbrise zablude med vsemi narodi in v posameznih državah. Te splošne želje se nanašajo predvsem na Nemčijo in v tem smislu ves diplomatski zbor želi voditelju Nemčije srečno novo leto.

Hitler se je poslaniku zahvalil za čestitke in dejal, da se zahvaljuje previdnosti, ki je blagoslovila njegovo delo tako, da Nemčija zadovoljno gleda na svojo preteklost. Največ je vredno dej-

stvo, da se je zmanjšala brezposelnost, ki tako mori druge države. S tem da se Nemčija uveljavlja kot država na političnem, moralnem in trgovskem polju, zagotavlja bodočnost ne le sebi, marveč služi s tem vsemu svetu. Da se reši evropska civilizacija je treba osnovati močno zvezo, ki bo temeljila na socialni pravičnosti. To bo temeljni kamen za družabni red v Evropi. Strahote našega časa naj bodo opomin vsem državam, da smo v nevarni dobi, v kateri je ogrožen mir in nadaljnji razvoj Evrope. Zato si morajo države prizadevati, da bodo delale za gospodarsko sporazumevanje in za pomirjenje med narodi, v čemer je bodočnost Evrope in sveta.

V razgovoru je Hitler izjavil francoskemu poslaniku, da Nemčija nima in ni nikoli imela namena, da bi kakorkoli kršila nedotakljivost ozemlja Španije in njenih posesti. Francoski poslanik je pa v imenu svoje vlade poudaril, da je Francija trdno odločena spoštovati nedotakljivost Španije in statute španskega Maroka v okviru obstoječih pogodb.

Anglija za blokado španskih obal

London, 12. jan. o. Angleški zunanji minister Eden je imel včeraj daljši razgovor z mornariškim ministrom Samuelom Hoareom. Razgovor se je sukal okrog nove angleške spomenice vele-silam, ki so prizadele v španskem vprašanju. Ta spomenica govori o nadzorstvu nad pošiljanjem vojnega materiala in prostovoljcev v Španijo. Razgovor med Edenom in Hoarejem je pokazal, da bi se tako nadzorstvo moglo izvršiti samo s popolno blokado španskih obal. Angleško brodovje bi ne moglo in tudi ne hotelo samo izvrševati uspešne blokade, zato bi morale prispevati svoje sile vse države, ki se jih španski spori tiče.

Če se angleška zamisel o blokadi uresniči, potem bo Evropa doživela, da bo Španija ograjena od pripravljenih bojnih ladij, ki bi lahko takoj končale krvavi vihar, ki uničuje špansko zemljo in špansko ljudstvo. V resnici pa bodo vse te velikanske bojne sile mobilizirane zato, da se bo bratomorno klanje pod njihovim varstvom lahko razvijalo naprej, ker pač tako zahtevajo koristi velesil, ki se že pol leta razgovarjajo o načinu in obsegu nevtiralnosti v španski državljanski vojni.

London, 12. jan. Vodja londonskih komunistov je izjavil, da morajo Angličje danes za vsakega nemškega vojaka v Španiji poslati na bojišče enega bivšega angleškega bojovnika. To bo naš odgovor na odločitev vlade, ki prepoveduje odhod prostovoljcev v Španijo.

Nacionalisti so zmagali

Avila, 12. jan. AA. Havasov posebni dopisnik poroča, da se lahko reče, da se je nacionalistična ofenziva na zapadu od Madrida končala s popolnim uspehom. Vlade čete so izgubile nad 4000 borcev. Nacionalisti so pred Madridom prodrli za 20 do 25 km. Escorial je odtrgan od Madrida.

Reuter: Pričakuje se nacionalistična ofenziva proti Malagi. Nacionalistične čete se naglo zbirajo okoli mesta. Nacionalistične čete štejejo okoli 3-tisoč mož in menijo, da bodo naleteli na ruske čete, ki so zelo dobro opremljene. Iz Lalineje in Algeciras se poroča, da so se na ulicah pojavili nemški vojaki in častniki. Prebivalstvo je v velikih skrbeh, ker se boji, da bi ti kraji enkrat prišli pod tujo oblast.

Upor v Bilbao

Bayone, 12. jan. AA. Havas: Begunci, ki so prišli v Bayone, na lahki križarki »Epinal« iz Bilbao, pravijo da je včeraj prišlo v Bilbao do krvavega upora. Med temi neredi je bilo ubitih 203 osebe. Do spopada je prišlo med Baski in ekrajnimi levicariji. Zaradi teh dogodkov je vlada Aguirre podala ostavko, toda ostavka pa je bila umaknjena na prošnjo prijateljev višje in po intervenciji tujih diplomatov. En minister pa je vztrajal pri svojem odstopu.

Iz Bilbao poročajo, da so se izjavila pogajanja o zameni ujetnikov. Neuspeh pripisujejo nepopolnosti burgoške vlade, kar je v vsej baskiški pokrajini zbudilo ogorčenje in zgražanje. Ne samo, da so uporniki odklonili pogajanje o izmeni ujetnikov in političnih talcev, temveč niso marali pristati niti ne na izmenjavo civilnega prebivalstva. Iz istega vira dodajajo, da je baskiška vlada predlagala kot razsodnike britanskega poslanika, enega izmed delegatov francoske republike in bayonskega škofa. Uporniki so te posredovalce zavrnili. Delegati baskiške vlade so izrekli svoje obžalovanje zaradi prekinitve razgovorov, ki so

nanje položili toliko dobre volje za počlovečenje vojne.

Vesti iz Burgosa

Avila, 12. jan. AA. Posebni Havasov dopisnik poroča, da je glavni poveljnik nacionalistov general Franco v duhu programa svoje vlade izdal povelje vsem svojim guvernerjem za pobijanje brezposelnosti. Opozarja se v tem povelju posebej na občinska in javna dela. V krajih, kjer vladajo nacionalisti, ne sme biti več nobenega brezposelnega.

General Queipo de Llano je v izjavi, ki jo je dal po radiu, potrdil, da so britansko poslanstvo v Madridu bombardirala rdeča letala, da povzroče napetost med Londonom in Burgosom. General Franco je poslal v tem smislu noto britanski vladi.

Japonski prostovolci

Tokio, 12. jan. AA. Havas: Tukajšnji uradni krogi zanikajo vesti, češ da gredo močni japonski oddelki na pomoč v Španijo. Izjavlja se, da se Japonska že od vsega začetka točno drži načel o nevtiralnosti. Vlada opozarja, da je že zadnjič prepovedala nabiranje darov za ta ali oni tabor v Španiji. Opozarja se tudi, da Japonska ni priznala vlade nacionalne junte v Burgosu.

Zvišanje sovjetskega vojnega proračuna

Moskva, 12. jan. o. Državni komisariat za vojno je končal letošnji načrt za proračun sovjetske vojske, mornarice in letalstva. Letošnji proračun je za 35% večji od lanskega in znaša 20.102 milijona rubljev, lanski proračun pa je znašal le 1815 milijonov rubljev. Zvečanje vojnega proračuna gre po eni strani na ravnateljstvo, ki jih je Sovjetska Rusija imela za podporo Španiji, po drugi strani pa je začela sovjetska vojska ob vsej vzhodni meji graditi vrsto velikih vojašnic ter nekaj novih cest, ki naj bi omogočile dovoz črt v primeru spopada s Poljsko. V teh vojašnicah bo nameščenih 1.300.000 vojakov.

11 ribičev je utonilo v Londonu, kjer sta zadelo neki francoski ribiški parnik in angleška ladja. Francoski parnik se je potopil.

Iz letala je skočil tik pred pristankom na kölnskem letališču, neki inozemski potnik v samomornilnem namenu.

Rojstva nazadujejo v Angliji v taki meri, da je treba pričakovati, da bo v sto letih padlo število prebivalcev v Angliji natanko na polovico sedanje višine.

Akteja za zimsko pomoč v Nemčiji je v enem dnevu, ko morajo imeti vsi Nemci samo eno denar, 5.600.000 mark, kar znese v našem denarju 65 milijonov dinarjev.

Nove odredbe glede zdravniškega splavljanja, ki so odlikujejo po izredni strogosti, je izdala avstrijska vlada.

Hčerko je ustrelil zato, ker je hodila v kino in gledališče, portugalski arhitekt Francisco. Za tem je izvršil samomor ter napisal v poslovnem pismu, da sta kino in gledališče nesreča za človeštvo.

Bolezen sv. očeta

Rim, 12. januarja. AA. Zdravstveno stanje svetega očeta se je poslabšalo. Včerajšnji zdravniški obisk profesorja dr. Milanija je trajal nekoliko delj, kakor drugokrat. Profesor dr. Milani je dal visokemu bolniku več injekcij. Osebnosti iz papeževe okolice ne prikrivajo svojega nemira.

Zdi se, da v vatikanskih krogih pričakujejo najhujšega, ker so včeraj ojačili papeževo častno stražo, kakor to zahteva dvorni obrednik v primeru, da grozi papeževa smrt. Po nekaterih izjavah se je vsak trenutek treba bati usodnega dogodka.

Vesti 12. januarja

7 smučarjev se je ponesrečilo do smrti v švicarskih Alpah blizu Berna. Zasul jih je plaz.

Troeki se bo v Mehiki naselil v vili irskega slikarja Cecilia Gormana. Vila leži tako, da jo bo policija lahko varovala.

Pogajanja v avtomobilski stavki v Ameriki se še niso začela, ker nočejo ne delavci ne lastniki odnehati.

Komunistični upor na Japonskem je pripravljala skupina prevratnežev. Upor naj bi izbruhnil hkratu tudi v Sanghaju in na Koreji. Japonska policija je prišla 350 oseb.

Resni nemiri so bili pred dvema dnevoma v Aleksandriji, kjer se mudi komisija ZN, ki preiskuje razmere v tej francoski koloniji.

Nizozemski kraljevski par je v poljskem letovišču zelo zadovoljen, kakor razglajajo poljski listi, ki delajo s tem zadovoljstvom precejšnjo tujakoprometno propagando.

Boksarsko tekmo med svetovnim mojstrom Schmelingom in Braddockom nameravajo preprečiti ameriške judovski in protihitlerjevske organizacije. Za propagando proti tekmi so dobile od judovskih finančnikov veliko denarja.

Milijon funtov sterlingov za egiptovsko letalstvo so zbrali s prostovoljnimi prispevki v dobrem mesecu. Prispevki prihajajo kar naprej. Organizacija letalske obrambe imajo v rokah seveda Angličje.

General Göring gre v Italijo na počitnice, kakor pravi uradno poročilo o njegovem odhodu.

Stavka v francoski kovinski industriji se ne more nehati, ker se ni urejen spor med inženirji in delavci. Podjetniki so uredili položaj delavcev, proti temu pa so inženirji in poslovodje, češ, da se je to uredilo brez njih.

Predsedniku irske republike so švicarski zdravniki ozdravili oči, tako da ni več v nevarnosti, da bi oslepel. Devalera je odpotoval že domov.

Silen sneg je zapadel po vsej severni in južni Bolgariji. Meteli so povzročili veliko škodo na brzojavnih napravah in na drevu.

Predsednik madjarske vlade Darany se je več tednov mudil v Avstriji. Včeraj je obiskal avstrijskega kancelarja dr. Schuschnigga, in nekaj drugih politikov, nakar je odpotoval na Madjarsko.

Ogromno pomaranč in limon je uničil snežni metej v Kaliforniji, predvsem v dolini reke Sacramento. Računajo, da je šlo v izgubo 20 odstotkov letošnjega pridelka.

Pogajanja med Poljsko in Turčijo se začno v kratkem, ker Poljska zahteva, da se ji prizna, da je tudi ona udeležena pri vprašanju svobodnega prehoda bojnih ladij skozi Dardanele.

Banka za mednarodna plačila je imela svojo sejo včeraj v Bernu. Na seji so ugotovili, da se je promet v preteklem letu zvišal za 11 milijonov švicarskih frankov.

Angleški in francoski ministrski predsednik se baje sestane v kratkem na francoski obali ob Rokavskem prelivu.

Občinske volitve v Bolgariji bodo meseca februarja ter jih bodo razpisali še ta teden.

Nemško-avstrijski trgovski razgovori se prično danes na Dunaju. Kakor znano, so razgovore pred božičem prekinili.

Poljska je priznala zasedbo Abesinije s tem, da je prenesla konzularne posle za abesinsko ozemlje na svoj generalni konzulat v Rimu.

Novo torpedovko za Siam so spustili v morje pred dvema dnevoma v Tržiču pri Trstu To je že šesta te vrste, katero so izdelale italijanske ladjedelnice, kjer dela tudi veliko Slovencev.

20 letnico češkoslovaške neodvisnosti so slovesno praznovali v nedeljo v Pragi. Na ta dan so pred 20 leti zavezniški priznali češkoslovaško neodvisnost.

Na obletnico narodno-socialistične revolucije v Nemčiji so dovoljene pustne zabave zaradi tega, ker je letos predpust kratek in bi pri običajnem praznovanju trpeli hotelirji.

Velika železniška nesreča je bila blizu Moskve pri postaji Krvoskaja. Zaradi nesreče so sovjetske oblasti namestu postrelile več železničarjev in načelnika postaje, ker so menda oni zakrivali nesrečo.

Flamski nacionalisti so na nedeljskem zboru zahtevali popolno enakopravnost za svoje srednje in visoke šole, neodvisnost flamskih radijskih postaj, ločene vojne oddelke za Flamce in Valonce in poseben flamski oddelek v vojnem ministertvu.

Sleparski prodajalci kokaina

stoje danes pred malim kazenskim senatom

Ljubljana, 12. jan.

Ze druga afeta o sleparijah s kokainom, ko so prodajali mesto pravega sodobikarbone in pa sludo (smukee), je razburila Ljubljano. Čudno je, da postanejo žrtve sleparjev navadno premeteni in previdni trgovci, ki drugače ne gredo radi na limanice sleparjev. Ta afeta ima še to posebnost, da je prišel na zatožno klop celo trgovec — žrtev sleparjev. Prav po srednjeveško kot mogočen graščak je dal na gradu Sangrad pri Cerkljah v železne okove kovat dva sleparja, ki sta ga opeharila pri kokainu, da bi tako od njiju izsilil odnoso dobil vrnjen denar.

Danes ob 10 dopoldne se je pričela pred malim kazenskim senatom glavna obravnava o tej kokainski aferi. Senatu je predsedoval s. o. s. g. Rajko Lederhas. Javno obtožbo pa s. o. s. g. državni tožilec dr. Julij Fellahar. Na zatožno klop je sedlo 9 elegantnih oseb, obtoženih deloma zločinstva obrtoma izvrševane prevare in deloma prestopka zoper osebo prostost in varnost po § 243 k. z. Obtoženi so:

Širok Pavel, rojen 14. jan. 1900 v Solkanu pri Gorici, italijanski državljani. — Mauser Josip, rojen 7. januarja 1891 v Bosanskem Brodu, trgovski zastopnik, stanujoč v Ljubljani. — Svete Martin, rojen 3. septembra 1897 v Ljubljani, trgovski polnik, oženjen. — Hladnik Fran, rojen 8. oktobra 1884 v Logatcu, lesni manipulant, stanujoč v Ljubljani. — Čerferin Drago, rojen 22. jan. 1892 v Idriji, trgovski zastopnik, stanujoč v Ljubljani. — Čerferin Albina, rojena 4. februarja 1895, soproga trgovskega zastopnika. — Bizjak Maks, rojen 10. oktobra 1908 v Ljubljani, oženjen, mehanik. — Burger Stane, rojen 7. novembra v Ljubljani, sumski mehanik in Krašovec Ivan, rojen 15. avgusta 1902 v Domžalah, lesni strugar.

Napačna imena

Nekateri akterji dramatično se razvijajoče afere so nastopali tudi pod napačnimi naslovi in imeni, kakor to navaja precej obširna obtožnica. Lesni manipulant Fran Hladnik se je predstavljal kot trgovec »Comin« iz Trsta. Trgovski polnik Josip Mauser je nastopal v kokainskih poslih kot avstrijski trgovec »Goldstein«. Obtoženca Albina Čerferin je rada slišala, da so jo na gradu Sangrad pri Cerkljah nazivali »grofici«. Zadnji obtoženec Ivan Krašovec pa je bil »sluga Janez«.

Trgovska družba s kokainom

Obtožnica navaja, da so prvi štirje obtoženci nastopali kot prodajalci kokaina, ki imajo dobre trgovske zveze z Avstrijo in Italijo. Razdelili so si svoje vloge. Njih prva žrtev je postal Drago Čerferin. V kupčijo ga je pripravil Josip Mauser, njegov dolgoletni znanec. Širok je fungiral posredovalca. Hladnik pa trgovca iz Trsta, ki bo kupil kokain v Logatcu, kamor naj mu ga prinese Čerferin. Sklenili so kupčijo. Prodali so mu 1 kg kokaina, ki pa je bil sama zmes sodebikarbone. Čerferin jim je izplačal 15.000 din v gotovini, za 15.000 din pa je izstavil menico. V Logatcu pa je doživel Čerferin razočaranje. Trgovca Cominija — Hladnika — ni bilo. Pozneje je natančneje pogledal zmes in na žalost ugotovil, da so ga opeharili za pravi kokain.

Drugo žrtev so si poiskali prvi štirje obtoženci v osebi Lada Vučnika. Temu so prodali pol kilograma »kokaina«, ki je bil podoben sljudi ali po domače »federbajcu«. Napram Vučniku je nastopal Josip Mauser kot »Goldstein«, trgovec iz Avstrije. Vučnik je bil drugače zelo previden. Kljub temu so ga prebrisani sleparji olajšali za 16.000 din.

Zdravilne bunke za nemško izzivanje

Maribor, 11. januarja.

Ko je v Avstriji klaverno propadel puč avstrijskih hitlerjevcev, je postal Maribor nad vse zanimivo mesto. Poleg avstrijskih političnih beguncev so se prikazali pri nas še drugi ljudje, o katerih se je marsikaj šušljalo. Tako se je naenkrat pojavil na primer upokojen angleški major, ki se je hitro zvezel v mariborsko družbo, zlasti nemško, vabljeno je bil sem in tja, zahajal je v najbolj elitne nemške kroge. Po par mesecih je odšel, po odhodu pa se je govorilo, da je bil mož slovitega angleškega »Intelligence Service« — angleške državne špijonažne centrale ter je bil poslan v Maribor, da od tu opazuje dogodka v Avstriji. Pa še druge zanimive osebe so se pojavile v Mariboru, o katerih se je govorilo, da so prišle iz Avstrije zaradi nadzorstva avstrijskih državljano-beguncev. Z zadnjimi begunci so tudi te osebe zopet izginile. Takrat, kmalu po puču, je prišel v Maribor iz Avstrije tudi gospod, ki je rojen Mariborčan in pristojen v naše mesto. Svoječasno, pred kakimi 10 leti, je imel neprijetno znanstvo z našimi paragrafi. Med tem časom se je to že pozabilo. Gospod se je skrajša vrtil v nemški družbi, ki je v Mariboru izključno hitlerjevsko navdahnjena. Naenkrat pa ga je začela ta družba naravnost bojkotirati. Vzrok tega bojkota, ki traja še danes, bi bil gotovo zanimiv. Gospod pa je ostal v Mariboru ter živi še sedaj med nami. V nemški družbi ga več ne vidimo, pač pa se pridno udejstvuje na promenadi, kjer dvori slovenskim damam — seveda v nemščini. Slovenci se namreč še ni naučili. Še vedno je trd Nemec, zdi se pa da mu slovenščina ne zveni preveč prijetno. Vsaj tako si lahko razlagamo razne incidente, ki jih je gospod zadnje čase imel s Slovenci v javnih lokalih. Tudi sinoči je prišlo do takega incidenta v kavarni. To pot je gospod naletel na trdo slovensko pest. Upamo, da bodo te bunke zanj končno »zdravilne«.

Odpeljana na Sangrad

Ko je Drago Čerferin uvidel, kako je bil postignjen, je začel snovati načrte za revanšo in načrte, kako bi prišel do svojega denarja. On in njegova soproga, tako navaja v suhih opisih obtožnica, sta naposled zasnovala poseben načrt, da bi si »sama pomagala«. Obtoženca je poleti stanovala na Sangradu v družino. Tam so jo tudi nazivali za grofico. Drago Čerferin je poiskal mehanika Maksa Bizjaka in se z njim dogovoril, da je la skupno s Stanetom Burgarjem izvalil na Sangrad Široka in Hladnika.

Zvezana in v okovih

Obtožnica pravi nadalje, da so Široka in Hladnika na Sangradu zvezali z vrvmi in ju naposled celo vkovali v železne okove. Osebe so nastopale z maskami in orožjem. Hladnik je skušal pobegniti, pa ga je Burger, ki je nastopal kot grof, brat gospe grofice, udaril po glavi. Zadnji obtoženec Krašovec je tudi kot »sluga Janez« sodeloval pri akciji.

Ko je obtoženec Drago Čerferin uvidel, da ne more tako priti do svojega denarja, se je odločil, da ju pusti na svobodo. Kakor sta bila Širok in Hladnik po noči pripeljana na Sangrad, tako sta bila z vozom tudi ponoči odpeljana. Zvezali so njima oči in sta bila potem, ko sta zapustila grad, odložena v samotnem gozdu. Čerferin je prejel od obeh vsega 1000 din gotovine vrnjene in menice. Gotovino je razdelil obtožencem Bizjaku, Burgarju in Krašovcu kot nagrado za njih delo.

Razprava, za katero vlada večje zanimanje, ob zaključku lista še traja.

Prvi izvirni rusko-sovjetski film

V gl. vlogi

Lela Černača

slovita pevka moskovske radiopostaje

Jutri premiera v Elitnem kinu Matici!

Ciganska postava

Napet, izredno krasen film o življenju cigánov, njihovi ljubezni, strasteh in tisočletnih postavah in običajih, ki niso nikjer napisani — pa jih kljub temu spoštujemo!

Zemljoradniški opozicijski poslanci gredo v skupščino?

Belgrad, 12. jan. m. Tamkajšnji politični krogi zelo komentirajo predvčerajšnji sestanek srbijskih poslancev, ki so bili izvoljeni na listi dr. Mačka. Kakor znano, se je na omenjenem sestanku, ki je bil v stanovanju pravkar bivše Zemljoradniške stranke dr. Zdravkovića, razpravljalo pretežno o tem, ali bi ne bilo umestno, da ti poslanci gredo v sedanjo skupščino ter dajo tam verificirati svoje mandate. Politični krogi izjavljajo, da je ta sestanek znova potrdil dejstvo, da srbijski del tako zvane združene opozicije v nobenem pogledu ne more zavzeti kakega enotnega stališča, to pa pred vsem zaradi številnih nasprotujočih si frakcij, ki naj bi bile združene v tej združeni opoziciji. Ravno zaradi tega je vsa politika te opozicije bila doslej tako jalova.

Sestanek teh poslancev se smatra tudi kot razočaranje za dosedanje politiko srbijskega dela združene opozicije, ki je mogla doslej beležiti samo neuspeh za neuspehom. Na drugi strani pa tukajšnji politični krogi vse bolj poudarjajo potrebo po upostavitvi čim tesnejših stikov z JRZ in z dr. Mačkom. Po zatirjanju teh krogov bo tudi v najkrajšem času prišlo do prvih sestankov med predstavniki JRZ in dr. Mačkom. Željo po sporazumu s Hrvati so ponovno poudarjali tudi že vladni krogi, posebno notranji minister dr. Anton Korošec, ki je podčrtal to željo zlasti v svojem novoletnem govoru.

★

Belgrad, 12. jan. m. Ob desetletnici smrti dr. Ribafa je bil danes dopoldne v katoliški cerkvi v Krunski ulici slovesen rekvijem.

Vremenska poročila

Jasno, mirno, smuka povsod ugodna in prav dobra. Poročila so, kjer ni drugače navedeno, od danes ob sedmih jutraj:

Boh. Bistrica: — 12, 15 srenja.
Gorjuše, večeraj: — 12, 28 sreža in pršica.
Kranjska gora: — 12, barometer pada, 20 pršiča, za sankanje in skijering ugodno, led 10 cm.
Vršič, Krnica: 60 pršiča.

Rateče-Planica: — 12, 15 do 30 pršiča, drsalnice in mala skakalnica uporabna.

Tamar: 45 pršiča.

Kofce, večeraj: 30 za smuko ugodnega snega.

Klopi vrh: — 5, 15 pršiča na 35 podlage.

Pesek: — 9, 15 pršiča na 35 podlage.

Senjorjev dom: — 13, 20 pršiča na 35 podlage.

Na podružnicah SPD kakor večeraj.

Erar : Bedrich Schonsky

Pod tem naslovom smo pred nekaj dnevi objavili članek, radi katerega smo sprejeli danes od odgovornikov gg. dr. Blanke-ja in dr. Brandstetter-ja iz Maribora dopis, ki ga s tem objavljamo:

V Vašem cenj. listu »Slovenski dom« z dne 9. januarja 1937, št. 6, leto 2., objavili ste na str. 3. v stolpcih 2 in 3 pod naslovom »Erar: Bedrich Schonsky« članek, ki se nanaša med drugim tudi na gospo Greto Schonsky.

Kot pravni zastopnik gospe Grete Schonsky Vas s tem vljudno prosim, da izvolite natisniti v

Likalnik povzročil ogenj

Ko so nam še v svežem spominu štirje požari, ki so nastali v času od sobote do večerja v okolici Ljubljane, že moramo beležiti nov požar, ki sicer zaradi takojšnje intervencije gasilcev ni povzročil skoraj nikake škode, ki pa bi vendar lahko postal prav usoden, če bi ognja takoj ne opazili.

Ko je nočni čuvaj hodil okrog pol enih ponoči po Gledališki stolbi, je opazil, kako se kadri iz neke delavnice v Stolbi. — Nemudoma je poklical reševalce, ki so vdrli v delavnico ter ugotovili, da se je vnela plošča na neki mizi. Na tej mizi je stal električni likalnik, ki je bil še vključen. Očitno je torej nekdo pozabil zvečer odklopiti likalnik; zaradi prevelike vročine se je plošča likalnika prežgala. Ker pa je likalnik stal na mizi, se je vnela še mizna plošča. Plošča je tlela naprej ter pregorela do žičnika, ki je bil pod ploščo. Tudi žičnik je začel tleti in je tako bila vsa delavnica polna dima, ki je uhajal skozi vrata. Ta dim je opazil čuvaj. Reševalci so imeli kratek posel; odnesli so iz hiše žičnik, ga polili z vodo, že prej pa so seveda oklopili pregoreli likalnik. S tem je bila odstranjena nadaljna nevarnost in gasilci so se zopet vrnili v svoj dom.

Belgrad, 12. jan. m. V tukajšnjem Poštnem domu bodo danes predstavniki Združenja poštinih uradnikov in zvanjnikov-sluziteljev nadaljevali konferenco glede sestave uredbe odnosno zakonskega načrta za ustanovitev bolniškega fonda za celokupno pošto uslužbenstvo. Konferenca se pa vrši, kakor smo že poročali, na poziv poštne ministra dr. Kaluđerčiča, ki hoče do 15. t. m. imeti izgotovljen načrt uredbe odnosno zakona za ustanovitev bolniškega fonda za vse pošto uslužbenstvo po vzoru fonda za prometno osebje.

Priloga s slikami

Na naš poziv, naj se priklase naročniki našega lista, ki bi bili pripravljene za skromno doplačilo 2 Din mesečno naročiti poleg lista tudi prilogo s slikami, smo dobili doslej toliko odgovorov, da bomo prilogo začeli izdajati.

Prva redna priloga s slikami bo priložena našemu listu v soboto, dne 30. januarja. Izhajala bo redno vsako soboto.

Vse one naše naročnike, ki se doslej še niso priklasili za prilogo, prosimo, da to čimprej stori. Le s pravočasnim priklasom si boste zagotovili nemoteno pošiljanje priloge s slikami.

Za one, ki niso redni naročniki našega lista, bo priloga na razpolago pri razprodajalcih našega lista in v tobakarnah.

Naša tiskarna bo v teh dneh pripravila vse, kar je potrebno, da bodo slike dovolj čiste in razločne. Upamo, da bo potem ilustracija tudi v offset-tisku ugajala, ker nam razmere zaenkrat ne dovoljujejo, da bi jo začeli tiskati v bakrotisku.

Med ameriškimi Slovenci

Tudi Slovenci silijo med boksarje. Izredno korajžen je bil Edvard Simonič, ki se je v Clevelandu upal spoprijeti z znanim boksarjem Joe Luisom. Pred dvajset tisoč gledalci je moral Simonič kmalu po začetku kloniti pred šampionom. — Do tal je pogorela hiša Jožetu Smrkolu v Clairtonu, in sicer že 5. decembra. Pogorela pa mu je tudi vsa notranja oprema. — Prav po ameriškansko je zavozil v hišo Matevža Petka v Clevelandu neki avtomobilist. Petek je nenadno začel za ropot, takoj nato pa se je začela zibati njegova hišica. Misli je že, da je potres. Toda uveril se je nekaj trenutkov za tem, da se je v njegovo hišo zaletel avtomobil, katerega je vodil pijan šofer, zraven njega pa sta sedela še dva pijanca. — Edinstveno izjemo med ameriškimi tovarnami je naredila tovarna »The Fisher Body Co«, ki je za božič podarila svojim delavcem in uslužbencem kar 350 tisoč dolarjev. 7000 delavcev je bilo deležnih te dobrote, med njimi tudi nekaj stotin Slovencev. — V Kaliforniji je stal pred sodiščem Slovenec Rudolf Valenčič zaradi suma umora. Valenčič je bil oproščen. — Ropari so napadli na ulici Slovenke Marijo Stražisar, Karolino Tekavčičevo in Frančiško Sterletovo. Ropar je Stražisarjevi potegnil ročno torbico z rok in jo popihal brez sledu. — V premočgovniku v Bishopu se je nevarno ponesrečil Josip Murgel. Poslati so ga morali nujno v bolnišnico. — Z mosta v Clevelandu je skočil v vodo in si tako končal življenje Jakob Bok iz Brez pri Ribnici. — Zaradi poškodb, ki jih je dobil ob priliki avtomobilske nesreče 4. decembra v Clevelandu, je umrl Stefan Likovič. Doma je bil iz Doblice pri Crnomlju. V premočgovniku je med delom zadela kap Ivana Kopelnika iz Willocka. Kopelnik je bil rojen v Novem mestu.

Umrla so: V Presto gostilničarka Marija Krek. — V Clevelandu Lucija Ule, rojena Miklavčič, vdova Kozlevčar, ki je bila iz Nove vasi pri Stični na Dolenskem. Zapustila je moža in štiri sinove. — V Clevelandu je umrl tudi Anton Zakrajšek, star 64 let. Doma je bil iz Dvorske vasi pri Velikih Laščah. V Ameriki je bil 41 let. — V Gary je umrl Ivan Rotar. V Girargu pa Matija Rabsel iz Skocijana na Dolenskem. Zapustil je ženo in več otrok. V Clevelandu je umrl, star 65 let, Lojze Gnidovec iz Ajdovca pri Žužemberku. V Ameriki je bil 30 let.

Dr. Janez Ev. Krekova dijaška ustanova. Navedeno ustanovo je razpisalo mestno poglavarstvo ljubljansko. Ustanova je namenjena dijakom Tehnične srednje šole v Ljubljani in so natančni pogoji razvidni iz razpisa na mestni občinski deski in v viži Tehnične srednje šole.

'Del. politika' brani kapitalista

Ljubljana, 12. jan.

Znano je, da je socialistična »Delavska politika« v družbi z že zaspalim socialističnim listom »Volskatiimec« v Mariboru v prejšnjih letih prav pogostoma napadala tovarnarja Fritz Schonsky-ja tudi zaradi manj važnih zadev. Ko se sedaj cela mariborska javnost in najbolj ugledni listi, ki zastopajo javno mnenje cele države, obsojajo ne samo veliko utajo, ampak tudi premeten način, kako je Schonsky skušal opehariti državo na škodo drugih državljano, bi bili pričakovati, da bo tudi »Delavska politika«, ki trdi, da hoče ščititi interese delavstva in malih ljudi, to postopanje Schonsky-ja primerno ožigosala, ker so vendar s takim postopanjem bogatega veletovarnarja oškodovani posebno mali davkoplačevalci in tudi delavci. Pa smo se motili, kakor že večkrat, ko smo mislili, da bo »Delavska politika« v resnici branila interese delovnega ljudstva.

»Delavska politika« je sicer potem, ko so že razni drugi listi širou Jugoslavije razkriti in ožigosali načine Schonskyjeve davčne utaje, prinesla članek pod naslovom »Milijonska davčna kaznen tovarnarja B. Schonskyja«, v katerem podučuje

čitalec, ne da bi našla le eno besedo graje, posebno glede pravnih sredstev, ki so Schonskyju še na razpolago, poudarjajoč, da bo šele »sodišče« v zadnji instanci odločalo o tem, ali je Schonsky zakrivil utajo ali ne!

Vidi se, a se hoče s tem prikriti, da so utaje že brezdvomno ugotovljene in da je ravnokalo ugotovljen način, kako se je rabilo, uporabljalo in skrivalo dvojne knjige; pri tem pa se hvale Schonskyjeva okolica samo še z možnostjo uspehov intervencije v Belgradu.

Se bolj zanimivo pa je, da »Delavska politika« ne čuti niti najmanjše potrebe, zahtevati zaščito poštenih davkoplačevalcev s tem, da država z vsjo ostroščjo iztirja utajene visoke davke in kazni, kakor se to zgodi pri drugih davkoplačevalcih in tudi ne zahteva, da bi bogati Schonsky, ki ima po navedbi raznih listov in spisov, še posebno premoženje v inozemstvu in vzdržuje razkošna etanovanja, drage avtomobile in druge luksuse internacionalnih bogatašev, vendar enkrat plačal utajene davke iz svojih bogatih sredstev, kakor mora to storiti tudi vsak ubogi delavec!

Ne! Vsega tega »Delavska politika« ne zahteva! Pač pa poudarja, da morajo »merodajni faktorji« skrbeti za to, da ne pride do ustavitve obrata, ker bi bilo s tem mnogo družin izpostavljenih bedi..., kakor da bi ne bila v prvi vrsti dolžnost milijonarja in tujega državljana Schonskyja, da vendar enkrat neha z utajevanjem davkov in plačuje davke, kakor mora to storiti tudi vsak jugoslovanski državljani!

Ali se naj po mnenju »Delavske politike« naša država pusti varati in oškodovati od tujih milijonarjev, ki svoje milijonske zaslužke kujejo v naši državi — uživajo jih pa v inozemstvu — samo zaradi tega, da ne pride do ustavitve takih okratov?!

Poznamo to mnenje, ker je ravno Schonsky vedno grozil z ustavitvijo obrata in z »bedo delavcev«, če je mestna občina, ali če je kdo drugi stavil proti njemu kake upravičene zahteve in je prav zanimivo, da je našel zagovor Schonskyja ravno v »DELAJSKI politiki« prostor, da zastopa podobno misel.

Najbolj zanimiv pa je konec tega članka.

V času, ko vse oboja počenjanje in obnašanje Schonskyja proti interesom naših državljanov in naše države, zanima »Delavsko politiko« v prvi vrsti, kdo je to zadevo sprožil! Ko »Delavska politika« ni imela niti besedice graje za početje Schonskyja, zapravljajo mnogo prostora s cinizmi in površnim ubijanjem glede dozdavnih vzrokov preiskave. Pri tem pa »Delavski politiki« niti ne pride na misel, da se že leto dni razpravlja v sodnih spisih ne samo o davčnih utajah, temveč še o drugih košljivih zadevah in se je javnost na ravnost oddahnila, da se je vsaj en del tega razkril.

V ostalem pa smo tudi mi mnenja, da bi se morali tako interesi države, kakor tudi interesi delavcev proti takim gospodarjem in takim mahinacijam primerno zaščititi, in bomo iz tega razloga tudi mi posvetili nadaljnjemu razpletu zadeve svo potrebno pozornost.

s spoštovanjem

Dr. Blanke.

Tiskovna napaka - vzrok tiskovne tožbe

Maribor, 11. januarja.

V mesecu decembru je izšel v dnevniku »Dan« v Novem Sadu članek znanega srbskega gospodarstvenika strokovnjaka Slepčevića, v katerem nastopa pisec proti samoupravnim hranilnicam, češ da ni so potrebne in so ljudskemu premoženju naravnost škodljive. Zanimivo pa je ozadje tega članka. Neposreden povod je bila namreč tiskovna napaka v »Politiki«. Belgrajska »Politika« je prinesla poročilo svojega mariborskega dopisnika o sanaciji mariborske Mestne hranilnice. — Poročevalec omenja, da je dobila hranilnica posojilo 18 milijonov dinarjev od Hipotekarne banke v svrhu likvidnosti. Tiskarski škrtal pa je napravil iz — likvidnosti — likvidacije, kar je zapeljalo g.

Slepčevića, da je napisal oster članek proti samoupravnim hranilnicam, češ, mariborska in ljubljanska se že nahajata v likvidaciji in država mora dati sedaj obema mestnima občinama posojilo, da bosta lahko izplačali vlagatelje svojih hranilnic. »Dan« je dobil od mestnih hranilnic zaradi omenjenega članka popravek, obenem pa sta ljubljanska in mariborska mestna hranilnica vložili proti piscu članka tiskovno tožbo. Vsekakor pa je značilno za »gospodarsko« naobrazenost pisca, da nasede običajni tiskovni napaki ter na taki osnovi izvaja potem svoje sklepe o »škodljivosti« samoupravnih hranilnic, ki jih res tam spodaja še ne poznamo, ki so pa pri nas pomagale s svojimi ceninami krediti izgraditi naše narodno gospodarstvo.

